היו פטורים: ט מי שלקט את הפאה ואמר הרי זו לאיש פלוני עני, רבי אליעזר אומר,

הגזבר: ט ר״א אומר זכה לו. פלוגתא דר׳ אליעזר ורבנן בעשיר שלקט פאה לזכות בה לעני, דר׳ אליעזר סבר אמרינן תרי מגו, מגו דאי בעי מפקר לנכסיה והוי עני וחזי ליה השתא נמי חזי

ט רבי אליעזר אומר זכה לו. פירש הר״ב פלוגתא דר׳ אליעזר ורבנן בעשיר שלקט וכו׳. בפ״ה מ״ג אלכתוב בס״ד אי מיירי דוקא בעשיר שאינו בעל השדה °או אף בבעל השדה עצמו:

ציונים

ט מי שלקט. גיטין יא: ב״מ ט: ותוס׳ פ״ק דר״ה דף ד. יתננה לעני. מיי׳ שם פ״ב הלי״ט.

שינויי נוסחאות

ט לאיש פלוני בד״ס לפלוני וכ״ה בנ״מ שם.

תוספות חדשים

יש לחלק כיון דהמעשרות אינן מבוררין בפני עצמן כעוללות וצ״ע.

פירוש המשניות להרמב״ם

מעשרות. ומה שאמר וגמרן הגזבר ר״ל ונגמרין הן ביד הגזבר. ט זה אשר **לקט את הפאה** ואמר ה״ז לפלוני אם יהיה זה הלוקט עני ותהיה ראויה לו אותה הפאה אין מחלוקת שזכה לו וזכה בה האיש האחר אע״פ שאיננו כאן שאנו אומרים אחרי שיש לו רשות לקחתם יש לו רשות להקנותם לאיש אחר אבל מחלוקת ר׳ אליעזר וחכמים אם היה הלוקט עשיר שר׳ אליעזר אומר אחר שיש לו רשות להפקיר נכסיו ויאכל הפאה ההיא יש לו רשות להקנותה לאיש אחר וחכ״א לא אמרינן תרי מיגו

מלאכת שלמה

דנקט ברישא. וי״ל דנקט לישנא קלילא: ט **מי שליקט וכו׳.** כתב ה״ר שמשון ז״ל. בפ׳ שנים אוחזין פי׳ בקונטרס דמי שליקט את הפאה באדם בעלמא איירי שאינו בעל השדה דאי בעל השדה לא אמר ר״א זכה לו דל״ל מגו דזכי לנפשיה דאפילו הוא עני מוזהר הוא על שלו שלא ללקט פאה משדהו כדאמרי׳ לא תלקט לעני להזהיר עני על שלו. וקשה לפי׳ מהא דתנן לקמן בפ״ה שבלת של לקט שנתערבה בגדיש מעשר שבלת א׳ ונותן לו אר״א וכי היאך העני הזה מחליף דבר שלא בא לרשותו. ואמרי׳ עלה בירושל׳ ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן מחלפא שיטתיה דר״א תמן הוא אומר זכה לו וכאן הוא אומר כן ומסיק דלדבריהם קאמר להו. משמע בהדיא

תפארת ישראל

בועז **בועז**

דאף דעדיין מונח בשדה. פטור מכולן [חוץ משכחה] וכסימן כ״ט. ומ״ש הרמב״ס ועשאן הגזבר עמיר. לפע״ד כתב כן רק לדיוקא דלא

משנה ראשונה

המעשר מותר לאכול מהן עראי בלא מעשר. ואחר גמרן הוא מה שקורא שם גרנן למעשר ואף עראי חייבין. והלכך דייק נמי תנא דמתני׳ הכא דברישא תני עד שלא באו לעונת המעשרות שלא חל עליהן שום חיוב ביד ההקדש חייבין. וכן משבאו לעונתן ופדאן ונגמרו ביד הדיוט חייבין שהרי כל עיקר חיובן בא ביד הדיוט. אבל לא מצי למיתני הקדישן עד שלא באו לעונת המעשרות ובאו ביד הגזבר ופדאן פטורין שאלו אין פטורין. כיון שנגמרו ביד הדיוט חייבין לפי חשבון כמ״ש הרמב״ס לענין עובד כוכבים בפ״א מהל׳ תרומות דין י״ב וז״ל לקח תבואה זרועה מן העובד כוכבים אחר שהביאה שליש ונגמרה ביד ישראל מפריש תרומות ומעשרות ונותן לכהן ולוי שני שלישים בחנם ומוכר להם השליש ע״כ וה״נ הכא אם באו לעונת המעשרות ביד הקדש ופדאן ונגמרו בידו חייבין לפי חשבון. והלכך דייק ותני הקדישן עד שלא נגמרו ומילתא אחריתי הוא שהקדיש פירות תלושין עד שלא מירחן בכרי והוא גמר מלאכתן ונתמרחו ביד הקדש פטורין שמירוח הקדש פוטר ואע״ג דבעובד כוכבים כה״ג חייב מדבריהם מ״מ בהקדש לא גזור. וכן העתיק הרמב״ס בחבורו רישא במחוברין ספ״ב מהל׳ מעשר וסיפא בתלושין ספ״ג מהל׳ מעשר. ומ״מ מ״ש בספ״ב שאם באו לעונת מעשר והם ביד הגזבר ואחר כך פדאן פטורין צ״ע דה״ל למימר חייבין לפי חשבון שנגמרו בידו. ועוד יש לתמוה שלא העתיק דין המשנה משבאו לעונת המעשרות ופדאן חייבין וכתב דין אחר שאם באו לעונתן ביד הגזבר פטורין זה לא נזכר במשנה. ואם כוונתו לפרש כן סיפא עד שלא נגמרו וגמרן וס״ל דגמרן היינו עונתן מלבד שאין לפרש כן דגמרן ענין אחר ועונתן ענין אחר כדפי׳. אף גם זאת שכבר העתיק סיפא דמתני׳ כלשונה בספ״ג ותרתי למה לי. ולכן דברי רבינו בזה צ״ע. ונחזור לפי׳ משנתינו דרישא ומציעתא מיירי שבאו לעונת המעשרות ביד הדיוט והיינו תחלת חיובן ונגמרו ג״כ ביד הדיוט ולכך חייבין אבל אם באו לעונת מעשר ביד הגזבר ופדאן ונגמרו בידו לא תני בה ולא מידי דלא מצי למיתני בה פטורין לגמרי ולא חייבין לגמרי דחיובן הוא לפי חשבון. וסיפא עד שלא נגמרו מלתא אחריתא קמ״ל דאפילו נתחייבו ביד הדיוט ומרחן הגזבר פטורין דמירוח הקדש פוטר אפילו מדרבנן דבהקדש לא גזור אע״ג דבעובד כוכבים כה״ג חייב מדבריהם כמ״ש הרמב״ס פ״א מה״ת דין י״ג בהקדש לא גזור. ויש לתמוה על הר״ב שמפרש עונת המעשר דמתני׳ היינו מירוח ובכל דוכתא משמע דעונת המעשר הוא תחלת חיובן ומירוח הוא הגמר כדפי׳. ולשון הר״ש עד שלא באו לעונת המעשר ופדאן קודם מירוח ע״כ ונראה שהבין הר״ב דקודם מירוח שכתב היינו פירושא דעד שלא באו. ואינו כן אלא בא לפרש דכל פדאן דמתני׳ היינו קודם מירוח ולכך חייבין דתחלת החיוב וגמרו ביד הדיוט ולאפוקי אם נגמרו ביד הגזבר דסיפא דפטורין וכדפי׳ ומיהו בפ״ג דחלה מ״ד משמע לשון הר״ש ג״כ כדברי הר״ב ולע״ד לא יתכן כלל אלא כדפי׳: ט **ר״א אומר זכה לו.** פי׳ הר״ב מעשיר לעני

תוס׳ רעק״א

חובתן היו פטורים. אף דבלא המרוח ג״כ היה אסור לאכול קבע. י״ל כיון דאפשר לבא לידי חיוב לכשיתמרח אבל מרחו הקדש דלעולם לא יבא לידי חיוב מותר לאכול קבע. והתוס׳ במנחות דף ס״ז ע״ב שכתבו הטעם דמשום פסידא דהקדש אוקמי רבנן אדאורייתא. היינו למה דרצו לומר דמרוח כותי אינו פוטר לענין אכילת קבע דהוי כלא נתמרח כלל מש״ה הוצרכו לטעם הנ״ל בהקדש. אבל למה דמסקו דמרוח כותי ג״כ פוטר אפילו מקבע צ״ל דהטעם כפי׳ הנ״ל כיון דלעולם לא יבא לידי חיוב. וכעין זה כתבו התוס׳ שם לענין הכניסה במוץ: ט [אות מג] בתוי״ט ד״ה **ר׳ אליעזר. או אף בעל השדה עצמו.** לענ״ד תמוה דאיך שייך לומר בזה מגו דאי בעי מפקיר לנכסיה ולא הוי בעל השדה הא מ״מ בשעת שקצר היה בעל השדה ונאסר לו ליטול ומה בכך שהפקיר עתה הא כבר מוזהר בלא תלקט והשקלא וטריא דתוי״ט לקמן פ״ה מ״ה בפי׳ הסוגיא דמפקיר כרמו והשכים ובצרו דמקרי בעל השדה י״ל דדוקא בבצרו לזכות גם בשדה. זה תמוה דאף אם נימא כן דבאינו חוזר משדה לא מקרי בעל השדה היינו בהפקיר השדה קודם קצירה דבעידן קצירה לא היה בעל השדה ולא חל עליו חיוב דלא תלקט. אבל הכא אם מפקיר נכסיו עתה מ״מ כיון דבשעת קצירה לא היה הפקר ובעידן חיובא דמתנות עניים היה בעל השדה קיימא האזהרה דלא תלקט.

תוספות אנשי שם

הוכחה היא זו לפי׳ הרמב״ס הרי במשנה לא נזכר מהו הגמר שעשה הגזבר. ומלינו שבין בתבואה בין בשאר הפירות יש בהם עונת המעשרות (פ״ק דמעשרות מ״ג) וגרן למעשרות (שם מ״ה) וא״כ איפא אע״פ שנזכר במשנה פירותיו אין הוכחה לפרש עונת המעשרות כפי׳ הר״מ דוקא דיכולים אנו לפרשו אכולהו בין כפירש הר״ב בין כפי׳ הרמב״ס וכ״א כפי דינו ויותר טוב היה להוכיח פי׳ הרמב״ס מדנזכר במשנה עונת המעשרות ולא גרן המעשרות. או להוכיח כדברי הר״ב מדתנן וגמרן ולא תנן ונגמרו. ועוד ק״ל אומרו. וכ״כ הר״ב והר״ש כו׳ פ״ג דחלה שהרי אינו כן. שהר״ש פי׳ התם בפירוש כפי׳ דהכא בגרן המעשרות והר״ב פי׳ התם כפי׳ הרמב״ס והכא פי׳ רכיב אתרי ריכשי שבתחלה מפ׳ עונת המעשרות מרוח ואח״כ פי׳ וגמרן הגזבר שנגמרו ביד הגזבר. ולפי פי׳ דרישא אנ״ל שנגמרו מעצמן שהרי המרוח אינו נעשה מעצמו. והנני מוסיף להפליא שלא דרך שום א׳ מהמפ׳ דרך הירושל׳ (מובא בס׳ מ״ש) וא״כ איפה קשיא להרמב״ס דפי׳ בחלה בעונת המעשרות ולהר״ש קשיא דפי׳ הכא בגרן. ולהר״ב קשיא טובא חדא דפי׳ בחלה כהרמב״ס והכא כהר״ש והוא ממש הפך מהירושלמי. ועוד דבסוף דבריו ארכיב פי׳ אתרי ריכשי כנ״ל ותמהני מהתי״ט שלא הרגיש בזה. והעיקר כפי׳ הירושלמי דכאן בפירות מחוברין ובעונת המעשרות ומה דנקט וגמרן הגזבר ולא ונגמרו ביד הגזבר י״ל דסרכא דחלה דהתם בדוקא מתנייה נקט כי מ״מ רוב הפירות והתבואה אף בהיותם מחוברים לקרקע צריכים למעשה ידי אדם ומתחלה רצה בירוש׳ לומר דמתני׳ דהכא אתיא כר״ע דס״ל בשדה שהביאה שליש לפני עובד כוכבים ולקחה ממנו ישראל דפטור דאילו חכמים ס״ל דהתוספות חייב. והדר מסיק דמתני׳ כד״ה ומיירי בקוצר מיד שלא נתוסף כלל ברשותו ומש״ה קתני פטורים סתם. ול״ע דהרמב״ס פסק בשליש דעובד כוכבים כרבנן ובהקדש כר״ע. ומתני׳ דחלה מיירי בפירות תלושין ובגרנן למעשרות ודנקט התם עונת המעשרות סרכא דמשנה דהכא דבדוקא מתנייה נקט. אבל פי׳ גרנן למעשרות. ומ״מ אינו יוצא מכלל העונה שהרי זו היא עונתו להאסר מכאן ואילך באכילת עראי כמו שעונת המעשרות ממש היא עונתו להאסר מכאן ואילך באכילת קבע. ובשעת חובתה דהכא ר״ל חובת המעשרות לאכילת קבע ובשעת חובתה דחלה ר״ל חובת המעשרות לאכילת עראי (הר״ע). א״ה. ואע״ג דבמרוח לבד אינו נאסר בעראי עד שיוקבע באחד מדברים הקובעים למעשר כמ״ש בפ״א דמעשרות מ״ה וברפ״ד שם. מ״מ כיון שהוא הגורם שיאסר באכילת עראי אחר שיוקבע מקרי אז שעת חיוב ואם היה אז ביד ההקדש פטור. ואם הקדישו אחר מרוח וביד הקדש ראה פני הבית לא נפטר אף דבשעת גמר חיובו היה פטור מ״מ ההכנסה לבית אינו מעשה בגוף הפירות ואין ההקדש פוטר אא״כ נעשה ברשות ההקדש מעשה בגוף הפירות המביא לידי חיוב כמירוח והבאת שליש. ואם נקבע ברשות הקדש בשאר הדברים הקובעין כבשול ומליחה וכבישה אף דהוא מעשה בגוף הפירות מ״מ אינו פוטר כיון דקביעתן אינו אלא מדרבנן דמדאורייתא רק בית קובע ולפיכך אינן פוטרין כשנעשו ביד ההקדש. שאין יכולים להוציא הפירות מידי טבל דאורייתא. ולפיכך אם פדאן אח״כ אסורין בקבע ואם הכניסן לבית נאסרין אף בעראי. ורק לזה הועיל הבשול שביד ההקדש שאין קובע אחר הפדיון לאסור בעראי אלא בית לבד דשאר דברים הקובעין כיון שאין קביעותן אלא מדרבנן מהני זה שנקבעו ברשות ההקדש לפוטרן כ״ז למדתי מהירושל׳ רפ״ד דמעשרות ע״ש וצ״ע שלא הזכיר הר״מ מזה דבר בחבורו. וע׳ בספ״ק לענין הפקר: בתוי״ח ד״ה **משבאו כו׳** **יש לחלק כו׳** וע׳ בהגהת הרש״ש שכ׳ שהעיקר שההקדש חל עליהן ולא דמי לעוללות ע״ש: ט במשנה **מי שלקט.** לא תני לקט את הפאה. דהוה משמע בעל השדה וכי׳ לא קאמר ר״א זכה לו כפי׳ רש״י בב״מ. ודייק נמי למיתני מי שליקט דהיינו בין עני בין עשיר אלא דבעני ל״פ רבנן (רמ״ז): בר״ב ד״ה **ר״א כו׳ תרי מגו לא אמרינן.** ובלא מגו לא מצי לזכות לחבירו דהוי תופס לב״ח במקום שחב לאחרים דלא קנה חבירו: תוי״ט ד״ה **ר״א כו׳ בעל השדה.** ע׳ בתור״ע וכבר הקדימו בס׳ משנת חכמים והביא מירושל׳ פ״ה דפאה המוכר שדהו אחר

שנמצא ראשון. כלומר שלא יעכבה עד שיבא חומו שני שהרי לזכות חלוק כל שני שימצא ראשון יתננה לו ואל יחמיר בידו ואם תירע שיבא חומו שני ראשון אין הכי נמי דרשאי לתתו לו אחין כאן קנס כדלעיל משנה ג' לחומו שני לא עביד ולא מידי:

°אלא אם כן הפקיר. כתב הר"ב ומתני' ר"מ היא דאמר אין קנין **זָכָה לוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, יִתְּנֶנָּה לְעָנִי שֶׁנִּמְצָא רִאשׁוֹן״. הַלֶּקֶט וְהַשִּׁכְחָה וְהַפֵּאָה שֶׁל נָכְרִי״, חַיָּב בְּמַעֲשְׂרוֹת״, אֶלָּא אִם**

ציונים
הלקט. גיטין מז. מיי' פ"ג מהל' תרומות הל"י.

שינויי נוסחאות
שנמצא שם הנמצא וכ"ה בגיטין שם.

תוספות חדשים
ט [בר"ב ד"ה] **ר"א אומר כו' ורבנן סברי חד מיגו כו' עכ"ל.** פי' מעני לעני ומ"מ הא יכול ליקח לעצמו וליתן לאחר כך לכל מי שירצה מ"כ ל"ל מיגו וי"ל דמ"מ מזה דמצינו זכה כו מיד וזה לא יוכל לחזור מדבריו וכן הוא בגמ' דב"מ ד"י ועי"ל דמ"מ כמ"ש בר"פ דיש פאה שבעה"נ ממלק לעניים ומ"מ אם זכה מזה מצינו לילך הבעה"נ ליתן לו חלקו מאותו דבר שממלק ודו"ק (שם).

תום' רעק"א
[אות מב] בהר"ב ד"ה **אלא אם כן הפקיר. אין קנין לעובד כוכבים.** בגיטין ספ"ד משני דר"ל דיש קנין ומירי בשדה ישראל ולקטינהו כותי. ואף דבלא"ה מפקרי וקיימי. נהי דמפקרי אדעתא דישראל אדעתא דכותי מי מפקרי. ונתקשיתי הא מ"מ כיון שנעשה לקט נעשה הפקר ופקע ממנה חיוב מעשר. והכותי שנטלו גזל את העניים. אבל מאיזה טעם יפקע מזה כח ההפקר ויחול עליו חיוב המעשר וראיתי במ"ל פ"ב מהלכות תרומות ה"ט דהוכיח מזה דפאה לא מפטרא משעה שהניח פאה אלא משעה שזכו בו העניים. ואם לקחה עשיר חייב במעשר כמו בלקחה כותי. וכתב עלה וכ"ת תקשה משבולת של לקט שנתערבה בגדיש דצריך להביא ב' שבלים וכו' כי היכי דלא לפרוש מחיוב על הפטור והא לא נפטרה עד אחר שבא ליד העני. ואף השבולת של לקט חייב במעשר. ל"ק דשאני לקט מפאה דתליא בדעתו של בעה"ב עכ"ל. ותמהני הא לפי הראיה שלו לענין פאה מסוגיא הנ"ל מזה עצמו מוכח דגם לקט לא מפטר עד שזכו בו עניים הא במשנתינו נקט גם לקט דחייב במעשרות אע"כ הפקיר וקושיתו מב' שבלי' במחכתה"ג לענ"ד לק"מ דגבי שבולת דהבעה"ב אינו רוצה להחזיק בלקט בגדילה אלא שנתערבה בגדיש ומקודם שמזכה להעני בכל הגדיש א"י לקרוא שם על השבולת ההוא. דהא של עניים הוא ואינו שלו ולאחר שמזכה להעני בגדיש או שהבעה"ב זוכה בשביל העני. או שעשו שאינו זוכה כזוכה. ממילא כיון דזכה בו העני מפטר ממעשר. ואך ביסוד דינא דהמל"מ דלא מפטר עד שיזכה בו העני אינו מובן. דהא טעמא דפאה ולקט דפטור ממעשר דילפינן מקרא דובא הלוי וכו' יצאו אלו דיש לו חלק ונחלה עמך דאם הלוי עני יש לו חלק בהם וכמש"ל פ"א מ"ו. א"כ מיד שנעשו פאה ולקט שייך טעם שנאמר אחרי שיש לו רשות להפקיר נכסיו יהיה כאילו הפקירם ונאמר אחר כן אחר שאם הפקיר נכסיו והם ראויים לו יוכל להקנותם לאחרים. והעיקר (אצל ר"מ) [אצלינו] שאין קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מן המעשרות ולפיכך לקט והשכחה ופאה שלו חייבין במעשרות (לדעתו ואינה הלכה). וכשיפקיר לא יתחייב כל הדבר ההוא מעשר כפי מה שהקדמנו שהפקר אינו חייב

פירוש המשניות להרמב"ם

מלאכת שלמה

כוכבים מפ' למתני' התם בגיטין הכי הלקט והשכחה ופאה מעשה ישראל שלקטן עובד כוכבים חייבין במעשר פי' ישראל הקונה מותן מיד העובד כוכבים חייב לעשרן מפ"כ הפקירן ישראל לישראל כשהגו מלעתה לישראל וגם מלעתה לעובדי כוכבים. אבל התם לגו"פ מופקרין לישראל ולא לעובדי כוכבים: **אא"כ הפקיר.** ס"א הנקיר בני"ת: **לשון ר"ע ז"ל.** ומתני' ר"מ היא דלמר אין קנין לעובד כוכבים. למר המלקט. ור"ט נמי ס"ל כר"מ דלעגל השדה גופיה יכול לזכות בשביל העני עכ"ל ז"ל. וגם הר"ם שירילי"ו ז"ל הביא ג' ירושלמי דמשמע מיניה דבעה"ב עני יכול לזכות לכו"ע ולקושית רש"י ז"ל מי' דכיון דהוה עני מצי לזכות בפאה דלעלמא מע"ג דבדידיה לא מצי לזכות מהיות הוא דרגיש עליה וכיון דמזי ליה פאה בעולם הא הוי רשות ליטול הלכך זכי נמי לחבריה ומפי' דבגן מודו עכ"ל ז"ל. ועי' בס' ק"ח סק"ג דס' קדושים: **הלקט והשכחה וכו'.** מלן דס"ל יש קנין לעובד כוכבים מפ' למתני' התם בגיטין הכי הלקט והשכחה ופאה מעשה ישראל שלקטן עובד כוכבים חייבין במעשר פי' ישראל הקונה מותן מיד העובד כוכבים חייב לעשרן מפ"כ הפקירן ישראל לישראל וגם מלעתה לעובדי כוכבים. אבל התם לגו"פ מופקרין לישראל ולא לעובדי כוכבים: **אא"כ הפקיר.** ס"א הנקיר בני"ת: **לשון ר"ע ז"ל.** ומתני' ר"מ היא דלמר אין קנין לעובד כוכבים. למר המלקט. ור"ט נמי ס"ל כר"מ

לה. דלמ"כ הו"ל כמסייע לת' והו"ל כגחל [כפ"ה מ"ו] ודוקא בעשיר שלקט לעני. לריך ג' מגות. מגו דהפקיר המגיה נכסיו והיה עני. ומגו דזכי ליפסיה זכי נמי לחבריה. ופ"ה ס"ל לר"ת דזכה ליה. דלמ"ג דהשדה הוא שלו ולא מצי זכי ליפסיה. דהרי גם העני מחוייב ליתן פאה משדה שלו עכ"פ מדממרינן מגו דמפקיר נכסיה. הרי הפקיר גם שדה זו אבל מעני לעני. לכ"ע זכי ליה. ולפ"ה לפי' לקייא לעני מסור כפ"ה מ"ו. מי' מ"מ ו' הגמון זוטק"ל. דהתם לכתחילה: **לו.** משדה עובד כוכבים בת"י **(ב):** **לז.** דשדה עובד כוכבים פטור מפאה מפי' קלרו עובד כוכבים דים שליחות לעובד כוכבים לחומרא דפאה מפי' קלרו עובד כוכבים דים שליחות לעובד כוכבים לחומרא (כב"מ ע"ב ב') ומקרי שפיר קלינך. וקי"ל אין קנין לעובד כוכבים בת"י להפקיע ממעשרות ורק מרוח עובד כוכבים בשדה שלו בת"י עשקן גדים עליין. כנ"ל: **(ב)** כ"כ הר"ב. וכתב עלה רבינו הנ"ל (בפוח מ"ב) וז"ל מתרינן בגיטין דמ"ו לעולם יש קנין. ומיירי בשדה ישראל ולקטינהו עובד כוכבים כו'. ומה"ת יחול מ"כ חיוב מעשר עליו עכ"ל **אמר** החזוב העזוב. לפ' ידעינן מה יענה רבינו מתם דבכורות (די"ב ב') בקונה טבליס מעובד כוכבים קודם מרוח דחייב לעשר מדלעוריינהו. כתוס' שם. ומוכר התרומה והדמים שלו. מדלתת מכח מתן ללא מצי כהן למשמעי דינא בהדיה. וכ"כ לעיל ספ"ק בקונה מיד גזבר קודם מרוח דחייב לעשר. ותמתי הרי מדנעשה הקדש נפטר ממעשר. ומהכ"ת יחול מ"כ חיוב מעשר עליו. ותמ"ל לחלק בין הקדש להפקר. דבהפקר מפי' מרתן הזוכה פטור ממ"כ הקדש (וכתוס' ב"מ דכ"ב ב') כמו שהשיב לי הגאון הנ"ל. וכן מלתתי ג"כ שהשיב כן רכ"מ לרמב"ד פ"ב ממעשר ה"ב. לחלק בכה"ג. **עב"פ** הרי גם בפאה משכחן לכותיה (תמורה ד"ו ב') דבמרתו בעה"ב מעשר ומתן לו. ומשמע התם דהוי לחוריינהו. וכן משמע מתוס' (ב"ק דל"ד ב') ד"ה מרתו (ועי' בילה דל"ח ב' ורו"ק) וקשיא לתתי. הרי מקתי פטור היה. ואין יחול מ"כ חיוב מעשר עליו. ותי"ל דהתם משום דלא יחיד הפאה מקודם. דמ"כ למשמעי' בריתא רבותא טפי. דביחיד הפאה מקודם לפילו מרתן פטור מלעשר. מדפטור היה בתחלה. מע"כ לריך לחלק בין פאה להפקר. דרק בהפקר קיי"ל (ודריש דמ"ג) דגם קודם לתתי ליד הזוכה הו"ל הפקר. משא"כ פאה. אף דגם פאה פטור ממעשר. כדילף בספרי מקרא דובא הלוי. כר"ש פ"ח דפאה מ"ו. עכ"פ ע"כ לא תתי להפקר. להרי הפקר קיי"ל כב"ה פ"ו דפאה. דאינו הפקר עד שיופקר לעניים ועשיריס. משא"כ פאה מופקר רק לעניים. גם נתינה כתיב בה (כב"מ די"ח ב'). ואין זכות הזוכה גדול בה כ"כ. להכי בנטלה עובד כוכבים. דמי טפי לנותן מתנה למצירו ואמר הלה מי שפסי בה. למזכה לנותן (בכריתות דף כ"ד) ולא הוה הפקר עד לאחת ליד העני. ובנטלה עובד כוכבים חייב במעשר. כך היה נ"ל להעיר ל"מ:

משנה ראשונה

מתלוקת וכו'. הכי איתא בגמ' ולא ניחא למימר דלר"ש יש בהן טובת הנאה לבעלים ומזכה למי שירלה. דהא פשיטא דלכ"ע אין בהן כדאמר רפ"ד הנח לפייסם ושם יבוזו והכי אמר בחולין דף קל"ח שאין בהן טובת הנאה עזיבה כתיבא בהו. והא דמעשיר לעני ס"ל לכתמיס דלא זכה לפילו עשתו הנאה עליה לעשיר זה לזכות עבורו ס"ל לתמיס דלא זכה כיון שאב לעגיים מחריס בזכייתו לא מצי זכי לאחר אלא היכא דזכי לנפשי' כמו מעני לעני או מגביה מליאה לחבירו. והא דמעשיר לעני ס"ל לר"ש דזכה לו פי' רש"י בב"מ דף ע' דוקא עשיר שאינו בעל השדה שאם הוא בעל השדה לא מצי זכי לנפשי' לקט משלו. והר"ם והרא"ש כתבו דלפילו בעל השדה יכול לזכות כיון דאחרי' מי נעי מפקר לגבייהו שוב השדה הזו ג"כ מופקרת ואינה שלו. והקשה ע"ז נס' משנה מכמיס דבעבל השדה עלמו לא משכחת לה כלל דזכי לנפשי' שלא יהא נזיר ומגו דאי בעי זכי לנפשיה זכי נמי לחבריה. ורבנן סברי חד מגו אחרינן, תרי מגו לא אחרינן. אבל מעני לעני, דברי הכל זכה לו. והלכה כחכמים: **של נכרי חייב במעשרות.** דהואיל ואין הנכרי חייב בלקט שכחה ופאה, הוי להו כאחר תבואה של נכרי שחייבת במעשר: **אלא אם כן הפקיר.** לעניים ולעשיריס להפקר פטור מן המעשר. ומתניתין רבי מאיר

תוספות אנשי שם
שהתחיל לקצור לף שהלוקח מפריש הפאה אף"ה אסור המוכר בפאה הואיל והיא מחרת העמרים ובתחלת הקלירה היתה שלו הוי בעני בשלו ע"כ וכזה סרו דברי התפא"י ע"ש ועמ"ש בפ"ה: בר"ב ד"ה **אלא אם כן הפקיר כו' ומתני' ר"מ כו'.** ומע"ג דבגיטין מוקמינן לה נמי מלינא דרבנן ומיירי בשל ישראל ולקטינהו נכרי (כמו שהוכיח בתוד"ע) מכל מקום ניחא להו להר"מ והר"ש

היא דאמר °אין קינן לנכרי בארץ ישראל להפקיע מן המעשר. ומין כן הלכה: **י הנושר בשעת הקצירה.** שבולים הנופלים בשעת הקלירה: **הבהו קוץ.** כל היכא דנושר מחמת אוגם אינו לקט דכתיב (ויקרא י״ט) ולקט קצירך, אין לקט אלא מחמת קלירן: **תוך היד.** מגשר קמי, כלומר תוך היד ומגר, תוך המגל ומגר, דהנושר מתוך היד ומתוך המגל, לעניים. אבל הנושר מאחר היד מנדנוד ידו, ומאחר המגל מכח תנועת המגל, לבעל הבית, מלא זרועו לפי שאשקוטר במגל מקבץ בידו אחרת מלא ידו. ולפעמים מלא זרועו. אבל כשאוגם אי אפשר אלא בקומץ ידו כי לא בזרוע יגבר איש לחלוש: **של בעל הבית.** כלפי עני קורלהו בעל הבית. מע״ג דיותר נכון היה למתני בעל השדה ואולי דנקטיה סיבא דרפ״ק דשבת העני במון ובעה״ב בפניס: **תוך היד ותוך המגל.** ל׳ הר״ב מגשר קמי כלומר תוך היד ומגר תוך המגל ומגר. ר״ל תוך היד קמי מגשר וכאילו תני תוך היד ומגר. וכן

כֵּן הַפְקֵירוּ[ח]: **י אֵיזֶהוּ לֶקֶט, הַנּוֹשֵׁר בִּשְׁעַת הַקְּצִירָה. הָיָה קוֹצֵר, קָצַר מְלֹא יָדוֹ[ט], תָּלַשׁ מְלֹא קֻמְצוֹ[מ], הִכָּהוּ קוֹץ וְנָפַל מִיָּדוֹ לָאָרֶץ, הֲרֵי הוּא שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת[מא]. תּוֹךְ**

לעובד כוכבים וכו׳ וכ״כ הרמב״ם והכי איתא בפירושו למשנה ט׳ פ״ה דמס׳ דמאי ויש מקום עיון במשנה מ׳ פ״ק דעבודת כוכבי׳ ומס מחריק בס״ד. [ועיין עוד מ״ש בסוף פ״ד דגיטין]. ולענין סורי עיין במ״ה פ״ה דמעשרות: **י קצר מלא ידו תלש מלא קמצו.** זה לשון הרמב״ם בפ״ד ממ״ע היה קוצר או תולש דבר שדרכו להתלש ואחר שקצר מלא זרועו או תלש מלא קמצו הכהו קוץ וכו׳. המבאר שיטו לשון משנתינו. ומה שמשיגה עוד הרמב״ם לכתוב

ציונים

י **איזהו לקט.** בילה לה. תו״כ פ״ג דפ׳ קדושים. מיי׳ שם פ״ד הל״ח: **היה קוצר.** שם הל״ג. **תוך היד.** שם הל״ח:

שינויי נוסחאות

י **היה קוצר קצר** ס״ק ל״ג מלות היה קוצר ובד״ג וד״ו ל״ג מלת קצר.

תוספות חדשים

[משנה י] **איזהו לקט כו׳ ראש היד וראש המגל** כו׳ תמיהני שהרמב״ם בפ״ד מהל׳ מ״ע לא העתיק בפה זו רק הריפה תוך היד ומאחר היד. וכ״כ הלישוקס סומניס מהלדי והכ״מ לא העיר בזה כלום (שם).

תום׳ רעק״א

זה ומפטרו. ועתה זכני ה׳ לספר ריטב״א גיטין. ומצאתי שעמד בזה והעלה דמיירי במקום דליכא עניים. ואינו ראוי לבוא לשם עניים מש״ה אין לו דין הפקר דהא א״א למזכי בהו ע״ש. ובסוגיא הנ״ל קשה לי אמאי לא מוקי בפשוטו שמביא שליש ביד ישראל והכותי קנהו אח״כ וקצר והניח פאה ולקט. דבבה״ג אף למ״ד אין קנין מחייב במעשר כדקתני להדיא בברייתא שהובא שם. וכ״כ התוס׳ גיטין כ״ג ע״ב עלה דמתני׳ ספ״ב דתרומות ע״ש וצ״ע.

תוספות אנשי שם

לפרש כר״מ ומע״ג דתמיה דלמא כהלכתא משום דפשטא דמתני׳ דקתני מייב במעשרות משמע דמיירי בשל עובדי כוכבים ולקטינהו ישראל דמ״ה הול״ל מייבין כלומר שייך בהו מיובא שם מזר ישראל ולקמן דגבי עובד כוכבים לא שייך מיובא (ש״ל). וע׳ במור״ש בשם המל״מ. וע׳ בהגהת עמק המלך על הרמב״ם שנדפס מחדש שהביא מגמ׳ דב״ק כ״ח. דלמדינן זו״ז פאה לפוטרן מן המעשר דמשמע בהדיא דהפטור הוא משעת ההפרשה ולא כמ״ש המל״מ ע״ש ועמש״ל פ״ז מ״ג בשם הלח״מ: באו״ד **ואין כן הלכה.** כ״כ גם הר״מ בפי׳ אבל בתוספתא מזר בו ופסק כמתני׳ וע׳ בשו״ת מהרש״ל שכתב להגיה בדברי הר״מ

פירוש המשניות להרמב״ם

במעשר ואין הלכה כר׳ אליעזר. י פי׳ **הנושר** נופל. פי׳ **תלש** שלף מעל הארץ. **תוך היד ותוך המגל.** ר״ל מה שיפול ממה שיהיה בתוך היד או המגל הוא לקט ומה שיפול מאחורי היד ומאחורי המגל הוא לבעל הזרע ומה שיפול מקצה היד ומקצה המגל והוא מה שיפול בין הקצוות ולא יפול עליו לא לשון תוך ולא לשון אחור הוא מחלוקת ר׳ ישמעאל ור״ע

מלאכת שלמה

כדמוכח בירוש׳ דדמאי פ״ה. וכותיה דר״מ קתני נמי במתני׳ דמס׳ דמאי בשאין מעשרין מעל ישראל על עובדי כוכבים וכו׳ ור׳ יוסי ור״ש פליגי עליה. ר׳ יהודה מפ׳ ר׳ שמעאל דמגמות משמע דכר״מ ס״ל אבל מן הירוש׳ מוכח דכר״י ור״ש ס״ל וכן נמי משמע קצת מן התוספתא. והקשה ה״ר שמשון ז״ל בפ״ה דמס׳ דמאי דאמי דהא שמעי׳ ליה לר״מ בשלהי פ״ק דע״ז דיש קנין דקלחר ואין מעכירין להם בתיס ומ״ל שדות דברי ר״מ ומפ׳ בגמ׳ טעמא דבאדות אינה תרתי לאיסורא חניה בקרקע ומפקעינן ליה מן המעשר ועיקר הקושיא הלזו הקשה מוהה״ר שמשון ז״ל לפי׳ ירוש׳ דהתם. ומיהו ז״ל דמפיק למימר דירושלמי לטעמיה דמפרש בפ״ק דע״ז טעמא דר״מ משום דבית חינו מלוי להתברך מתוכו שדה מלוי להתברך מתוכו וע׳ בפ״ק דע״ז סי׳ ח׳. וכן נמי אמם לו כותים דר״מ בתרומות פ״ט משנת המוכס עם העובד כוכבים בתפיות. ופלוגתא דר״מ וחכמים בפ״ב דמכשירין. וע׳ במו׳ ריי״ד פ״ק דקדושין דף מ״ח ע״ב: וכתב הה׳ ה״ר אפריס שמכאן ז״ל ול״ל בסוף דבריו. וגם הב״י סובר כן שהרמב״ם ז״ל סובר שהלכה היא שאין קנין לעובד כוכבים בפ״י וכן מוכח בהדיא בהרמב״ם ז״ל ובפאה פי׳ קל״ג ע״ש. ואח״כ מזר הרמב״ם ז״ל ממה שפי׳ במשניות כ״פ דאין הלכה כמ״ד אין קנין לעובד כוכבים בפ״י. והתימה על ר״ע ז״ל שתפס ל׳ הרמב״ם ז״ל ממה שהוא עצמו מזר בו עכ״ל ז״ל. ובירושלמי איכא נמי מאן דמוקי למתני׳ כמ״ד יש קנין ע״ם או בה״ר שמשון ז״ל. ומעתה בפ׳ פוטר: **לח.** לעניים ועשירים ואפי׳ הפקר פטור ממעשר רק דהפקיר ואזר וחכה קמה. התבואה מייב בתרומ״ע. והפקיר ואזר וחכה שבלים. אף אם הפרים אינה תרומה כלל (רמב״ם תרומות פ״ג ה״ב).

משנה ראשונה

לעני רק התבואה שפיר אמר להלכה יש קנין. והקשה בפ׳ משנת תכמים דנהי נמי דהכא לא קנה רק התבואה ע״כ מיירי שקנאה בשבלים קודם המירום מדקתני עלי״כ הפקיר ואי לאחר מירום אפילו הפקיר מייב כדלעיל ספ״ק. וכיון דקודם מירום מיירי מיפוק ליה דמייב היכאדל שנתמרח בידו אפי׳ תבואת העובד כוכבים ואפי׳ יש קנין מאי הוי עכ״ל. ולזו קושיא היא לדעתם מיירי שקנה אחר המירום והא דקתני עלי״כ הפקיר דוקאי אחר שקנה בשבולים אם בתוך ידו ונפלו הוי לקט כדלקמן תוך ידו ואם תלש מן הקרקע ונפלו אחר המירום הוי שכחה ואפי׳ הכי לא מחייב עד שיעשה עוד הרמב״ם לכתוב ולא תמרו בפ״ק להפקיר אחר המירות מייב אלא הנותן קודם שיפקיר מחויב לעשר לבעל אם הפקיר ולא עישר חוכה פטור והיא שיטת ר״ת והרמב״ם שכתבנו שם. וע״ש עוד בס׳ משנ״ת דבגיטין מוקי למתני׳ קודם מירות. בלי עיון כ״כ ולהל״מ: **י הנושר בשעת הקצירה.** בשעת הקלירה לאו דוקא דאפילו אחר שקנה והשבולים הם בתוך ידו ונפלו הוי לקט כדלקמן תוך

י כ י ן **תפארת ישראל** **י כ י ן**

פוטר: **לח.** לעניים ועשירים ואפי׳ הפקר פטור ממעשר רק דהפקיר ואזר וחכה קמה. התבואה מייב בתרומ״ע. והפקיר ואזר וחכה שבלים. אף אם הפרים אינה תרומה כלל (רמב״ם תרומות פ״ג ה״ב).

משנה ראשונה

לעני רק התבואה שפיר אמר להלכה יש קנין. והקשה בפ׳ משנת תכמים דנהי נמי דהכא לא קנה רק התבואה ע״כ מיירי שקנאה בשבלים קודם המירום מדקתני עלי״כ הפקיר ואי לאחר מירום אפילו הפקיר מייב כדלעיל ספ״ק. וכיון דקודם מירום מיירי מיפוק ליה דמייב היכאדל שנתמרח בידו אפי׳ תבואת העובד כוכבים ואפי׳ יש קנין מאי הוי עכ״ל. ולזו קושיא היא לדעתם מיירי שקנה אחר המירום והא דקתני עלי״כ הפקיר דוקאי אחר שקנה בשבולים אם בתוך ידו ונפלו הוי לקט כדלקמן תוך

פפי׳ ולהשותם לדבריו בתבואה ועמש״ל בפ״ג דתרומות. י במשנה **הנושר**. ר״ל נפלה מעצמה ע״ד פירות הנושרים. והעלה נפל נקרא נשר פ״ק דסוכה. ולאפוקי נופל ממחת פוגם (רמ״ז): ברי״ב ד״ה **הכהו קוץ כו׳ מחמת אונם כו׳**. והרא״ש כפי׳ לגמ״ר כ׳ שהטעם כיון שכבר קנה מלא ידו ומא״כ נפל אין זה בשעת הקלירה אלא לאחר הקלירה ע״ש: תורי״ט ד״ה **של בעה״ב כו׳ פ״ק דשבת כו׳**. מורחת רמיקא היא. והגהת שבעה״ב שם כולל כל המקומות ולכל הענינים כדי שלא לשנות בזימים לומר בעל הזימים ובכרם בעל הכרם. וכ״ם שפה בית מושתל אף למקום

נמי תוך המגל כמילו תני תוך המגל ונשר: **אחר היד.** פי' הר"ב מנדנוד ידו. ר"ל שמה שיפול מחמת נדנוד היד ויפול לתוכי היד הרי הוא תוסס. וכן מחמת נדנוד המגל ויפול לתוכי המגל גם הוא תוסס: **ראש היד.** ל' הר"ב כשידו מלאה ויש שבלים בין רחשי אצבעותיו לפס ידו כלומר במקום שרחשי אצבעותיו מונחים על פס היד. ומין זה תוך היד גם מין זה דמין זה בדרך קלירה: **ראש היד.** כשידו מלאה ויש שבלים בין רחשי אצבעותיו לפס ידו, הנושר מהן וכן הנושר מרחש המגל: **רבי ישמעאל אומר לעניים.** דלמי למוך היד ולמוך המגל: **ורבי עקיבא אומר לבעל הבית.** דמדמי ליה לאחר היד ולאחר המגל. והלכה כרבי עקיבא: יא **חורי הנמלים.** עקיצת נמלים להכניס תנועה בשבתוך הקמה. עד

ציונים
יא חורי הנמלים. תוליין קלד. מיי' שם הל"ט.

שינויי נוסחאות
יא חורי כד"י הדרי.

תוספות אנשי שם
כמ"ש בית מנחם יחזה ומשנה בית רובע (רמ"ז): ד"ה **אחר היד כו' ה"ה אונם כו'.** משמע דמפ' למוך היד קאי למוסיף ומוך המגל לקולר וכ"ה בהלי' נפ' המוך מלוה ר"ת. אבל בירושלמי (המובא בפ' מ"ש כאן) משמע למוך היד ומוך המגל קאי אמחלת מלמעלה. ומפ' הרמב"ד בפי' לאחו"כ דהכא ג"כ טעמא דאחר היד ואחר המגל הוי שלא בשעת הקלירה. דכשנשר מאחוריו ידו שהמגל הגיע להשבלים שאינו מופסק בידו וקלר ופלו לא הוי לקט מדאינו עוסק עתה בקלור השבלים שאינם בידו ולא הוי בשעת הקלירה. וכן כשפל מתוך ידו רק שהשבולת שפל בקלירה בגד המגל ולא בהדוחו לא הוי ג"כ בשעת קלירה דקלירה לא הוי אלא כשקולר בהדוחו ע"ש. ומהר"מ בפי' משמע לכאורה דמפ' ריש פאה או וסיפא בדוקא וע' במ"ש. אבל בהבורו כתב לסיפא נמי בלא או ולכאורה כדי שלא תקשי דיוקא דריש מסיפא ל"ל דהר"מ בהבורו מפ' ג"כ כהר"ב וספר המנוך וע"ש בדרב"ז. ול"ע.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, לְבַעַל הַבַּיִת[מה]**: יא חוֹרֵי הַנְּמָלִים**[מו] **שֶׁבְּתוֹךְ הַקָּמָה**[מז]**, הֲרֵי הֵן**

פירוש המשניות להרמב"ם

והלכה כר"ע. יא **חורי הנמלים.** הם חורי הנמלים שהם עושין בארץ לאגור שם הזרע כשיהיו בקמה הם בחזקת בעה"ב כי אין לעניים בקמה כלום וכשימצאו מאחרי הקוצרים שהרי יש שם זכות לעניים במה שנפל אמר שהזרע העליון והוא הלבן לעניים ולפי שנא' שהם מן הזרע החדש והזרע התחתון והוא השחור לבעה"ב לפי שנאמר שהוא קדמון ומזרע השנה שעברה הוא ור"מ אומר כי אפשר להיות השחור ההוא מזה החדש כי אי אפשר שלא יהיה בזרע טוב ורע ואחרי שהדבר ספק נאמר **ספק לקט לקט** והלכה כר"מ.

מלאכת שלמה

דקתני מחוסרי היד או מחוסרי המגל לגבעה"ב. וע"כ כי היכי דלא תקשי ל"ל לרישא וסיפא מין פירוסא שוה. ובירושל' רב כהנא ורב תחליפא חד פי' לרישא לאו דוקא מי שאין לו מקני אלא כדי שתהיה השבלת הנושרת לעניים תרתי לטיבותא בעי שתהיה בתוך ידו ובתוך המגל וסיפא מקני או מי שיש לו מקני אלא שתהיה בתוך ידו או בתוך המגל או היפוך זה בתוך היד הוא לגבעה"ב. ומה אמר מיפא דרישא או מי שאין לו מקני דמדמי לטיבותא הוא לעניים וסיפא מצריך תרתי לריעותא כדי שתהיה לגבעה"ב: **ראש היד וראש המגל.** שהיו שבלים נוגעים ברחשי האצבעות ומתכן: ר' שמעאל אומר לעניים. דס"ל דקליר קיינן ביה ודמי לתוך היד. וזהו לפי' התחד. ולפי' התחר או או קאמר ושיינו שידו מלאה ויש שבלים בין רחשי אצבעותיו לפס ידו הנושר מפס או הנושר מרחש המגל בתדא מנייהו ר"י שבר לעניים ור"ע שבר לבעל הבית. הרמ"ם ז"ל: יא **חורי הנמלים וכו'.** ה"ר יהוסף ז"ל הגיה מורכי בשני ריש"ן והרי"ם ברחשוה בשבע. וכן הגיה בתמני' פ"פ בתרע למעשרות. ומאי דקשה תמתני' מהתיא דגר שנתגייר

תפארת ישראל

י כ י ן **ב ו ע ז**

נשר מתחת קליר: **מב.** או תוך וכו': **מג.** דנשר תוך עקימות המגל והיד. כנשר ע"י קלירה דמי: **מד.** מכח תנועת היד והמגל: **מה.** ר"ל דר"י מפקפק ליה מי מתשיב קליר וספק לקט לקט כסוף פרקן. לגלא דק"ל ג"כ מחלוקת ותא"כ תסס הלכה כתסס. והרי קי"ל הלכה כר"ע מחבירו (עירובין מ"ז ב) וברמב"ם (מתנות עניים פ"ד) לא הניח בזה הלכה כמאן דס בפירוש כאן כ' דהלכה כרע"ק וק"ל דלרע"ק כל שלא נמצא תוך המגל מחמת כאילו וודאי שלא מחמת קליר נשר [**אב**"י כותח ע"ר זקוק"ל דכיון דהרמב"ם בחיבורו שם רפ"ד כתב מחיהו לקט זה הנופל מתוך המגל בשעת קלירה הרי ממילא משמע מזה דכל שאינו תוך דהיינו לאחר או ברחש המגל אינו לקט. וכיון דאפי"ה כ' הרמב"ם להדיא בסוף הנופל מאחר המגל אינו לקט. ת"כ כ"ם דהיה לו להזכיר ג"כ הדין דברחש המגל): **מו.** שנמצא תבואה בחוריהן: **מז.** להר"ם מייתי שלא התחיל לקלור עדיין. ולרש"י (תוליו קל"ד ע') אפילו התחילו לקלור. רק שהחורין במקום שעדיין קמה (ג):

שלאחר הקוצרים. הלקט מועט הוא. ולמה צריך שהם הוכחה לירוקים ולא בשלמו מחוסרי ידו נחתך

משנה ראשונה

היד ותוך המגל אלא כל שעוסק בשבלים הנקצרים שעת קלירה מיקרי. ואפשר דשעת קלירה דוקא והיכי דמוך היד ותוך המגל נמי עם קלירתו נפלו וכ"ג מדברי הרמב"ם בחבורו: **אחר היד ואחר המגל.** פי' הר"ב מנדנוד ידו. ומשמע דמשום תוסס הוא ולכך הינו לקט וכמ"ש מוי"ט ולפ יתכן דמאי מיריה אחר היד אפילו מתוך היד ונתסס הינו לקט כמו הכהו קוץ. וגראה דשפיר אלא לעולם דאפי' בתוך היד ותוך המגל הוא דרך קלירה שדרך הקוצרים לחוש מלא כפו היינו בפס ידו. וכן במגל קוצר בשעת המגל כדרך הקוצרים. והכא בחלשו השבלים ונתחזו בתחתי היד ומשם נפלו וכן אחר המגל מה שבולט מאחוריו ידו נחתך

נאותו חלק השבלים והוא לא רחה ולא נתכוון ואין זו דרך קלירה. והיינו דפליגי בדשפיר היד ולאפוקי דוקא המגל דמר סבר להוי דרך קלירה כיון שרחה בקלירתו ומ"ש שאין דרך לקלור ברחש המגל: **שבתוך הקמה.** פי' הר"ב עד שלא התחילו לקלור וכן בשמוך לאחר הקוצרים פי' אחר שהתחילו לקלור וכ"כ הר"ם משמע דלאחר שהתחילו אפילו החוריים הם בחלק הקמה שלא נקלר עדיין הוי לעניים. אבל רש"י פי' בחוליו דף קל"ד שבתוך הקמה לפני הקוצרים שעדיין לא הגיעו הקוצרים לשם ע"כ משמע דאפי' במקום החוריים הם הם במקום שלא נקלר עדיין הוא לגבעה"ב אע"פ שהתחילו לקלור בחותה שדה וכן נראה מדברי